

Motion till riksdagen 2013/14:So1

av Eva Olofsson m.fl. (V)
med anledning av prop. 2012/13:175

Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om hur antalet och andelen specialistsjuksköterskor ska öka.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om krav på utbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om introduktion inom den sociala barn- och ungdomsvården.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det på sikt bör bli en lagstadgad skyldighet för socialnämnden att ha tillgång till specialistkompetens inom den sociala barn- och ungdomsvården.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tandhygienistutbildningen bör förlängas med ett år.

2 Propositionen

I propositionen Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten (2012/13:175) föreslås att fysioterapeut blir ny benämning för sjukgymnast och att sjukgymnast blir en skyddad yrkestitel. Vidare föreslås att tandläkares specialisttjänstgöring ska regleras. Det föreslås att det ska införas krav på behörighet och erfarenhet för att få utföra vissa uppgifter i den sociala barn- och ungdomsvården. Slutligen ska Inspektionen för vård och omsorg överta vissa uppgifter från Socialstyrelsen.

Fel! Okänt namn på

3 Bristen på specialistsjuksköterskor

Mellan 1995 och 2010 minskade andelen specialistsjuksköterskor från 65 till 47 procent. Samtidigt är en fjärdedel av alla specialistsjuksköterskor 60 år eller äldre och kommer med andra ord snart att gå i pension. Personalens kompetens inom hälso- och sjukvården är avgörande för att kunna erbjuda en god och säker vård. Det behöver därför såväl utbildas som anställas fler sjuksköterskor med specialistutbildning. Mot bakgrund av dessa välkända fakta är det förvånande att regeringen väljer att nonchalera detta problem och helt saknar åtgärder för att komma till rätta med bristen på specialistsjuksköterskor. Det uppdrag om samverkan om och uppföljning av specialistsjuksköterskeexamen som nämns i propositionen och som regeringen fattade beslut om 19 maj, handlar om att inriktningen på de utbildningar som finns ska svara mot ett kompetensbehov inom hälso- och sjukvården. Det innebär inte att de kvantitativa behoven av specialistsjuksköterskor tillgodoses. Regeringen bör snarast återkomma med förslag om hur antalet och andelen specialistsjuksköterskor ska öka. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Behörighet inom socialtjänsten

Att arbeta inom den sociala barn- och ungdomsvården är ett komplicerat och ansvarsfullt arbete som ofta innebär svåra bedömningar, som kan vara livsavgörande för barn, ungdomar och föräldrar. Att socialsekreterare som arbetar med dessa uppgifter har tillräcklig kompetens och erfarenhet bör vara ett självklart krav med tanke på föräldrars och barns behov av rättssäkerhet och kvalitet i verksamheten. Förhoppningar om att kompetens och utbildningsnivå ska höjas på frivillig väg har inte visat sig infrias i tillräcklig utsträckning.

Vänsterpartiet anser därför att det är bra att regeringen föreslår att de som arbetar med bedömning av om en utredning ska inledas, med utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder samt med uppföljning av beslutade insatser ska ha socionomutbildning som grund. Däremot anser vi att tillägget ”eller annan relevant utbildning” gör att det blir för oprecist och brett vilka ytterligare utbildningar som kommer att ge behörighet att utföra dessa arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Förslaget i propositionen bygger på Behörighetsutredningen (SOU 2010:65), men utredningens förslag var inte begränsat till arbetsuppgifter som rör barn och unga utan gällde alla handläggare inom socialtjänsten. I det sammanhanget kanske det eventuellt skulle kunna finnas ”annan relevant utbildning” för en del arbetsuppgifter. Men vissa remissinstanser (Socialstyrelsen, Akademikerförbundet SSR och Lunds universitet) har invänt mot detta och menar att det ska vara en utbildning som är likvärdig eller jämförbar med socionomexamen.

I propositionen hänvisas också till Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68), men den slår fast att enbart socionomexamen ger den kompetens som behövs för att fatta beslut om barn och unga.

Mot bakgrund av att det är av särskild vikt att beslut och åtgärder som rör barn och unga blir korrekta anser vi att kravet på utbildning ska vara så tydligt som möjligt utan att för den skull innebära onödiga begränsningar. Därför bör annan utbildning, som utöver socionomutbildningen kan komma ifråga för att utföra ovannämnda arbetsuppgifter, vara likvärdig eller jämförbar med socionomexamen. Regeringen bör återkomma med förslag om krav på utbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi stöder också Behörighetsutredningens och Barnskyddsutredningens förslag om att socialnämnden ska vara skyldig att erbjuda socialsekreterare, som saknar tidigare erfarenhet av ovannämnda arbetsuppgifter, lämplig introduktion och stöd i yrket. Introduktionen i yrket ska ske med hjälp av erfarna kolleger och arbetsledare, där man successivt får ta ansvar för arbetsuppgifterna på egen hand. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Men detta räcker inte. Socionomutbildningen är en bred utbildning med ämnen som juridik, socialrätt, socialt arbete, statskunskap, psykologi m.m. och ska täcka in hela fältet av socialt arbete. Socialnämnden bör också ha tillgång till specialistkompetens vid bedömning av om en utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder samt uppföljning av beslutade insatser. Därför bör en specialistutbildning på avancerad nivå om minst ett år införas. På sikt bör det bli en lagstadgad skyldighet för socialnämnden att ha tillgång till specialistkompetens för den sociala barn- och ungdomsvården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Tandhygienistutbildning

Tandhygienistutbildningen har varit föremål för ett antal utredningar och utvärderingar som visat att en tvåårig utbildning ger dåliga förutsättningar att nå såväl examensordningens mål som den kompetensnivå som beskrivs i Socialstyrelsens kompetensbeskrivning för tandhygienister. I Högskoleverkets rapport 2007 drogs slutsatsen ”att det mest framträdande problemet för tandhygienistutbildningen är att 80 poäng [2 år] inte räcker för att ge studenterna de kunskaper och det djup i kurserna som krävs för yrket och för att leva upp till målen för tandhygienistexamen”. Det krävs också en examen som ger behörighet till forskarutbildning för att tillgodose det framtida behovet av disputerade lärare. I dag är tandhygienister den enda av alla legitimerade yrkesgrupper som inte har en treårig utbildning, och det påverkar utbildningens kvalitet och status och leder till brist på utvecklingsmöjligheter för yrkesgruppen.

Fel! Okänt namn på

Behörighetsutredningen (SOU 2010:65) föreslog således att tandhygienistutbildningen förlängs från två till tre år. Samtliga 35 remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker utredningens förslag.

Regeringen anser dock inte att det finns tillräckliga skäl att förlänga utbildningen och motiverar det med att 60 procent redan läser ett tredje år på frivillig basis. Vänsterpartiet tolkar tvärtom detta att den stora andelen blivande tandhygienister läser ett extra år som att det visar på ett stort behov av en treårig utbildning. Tydligt inser studenterna att de behöver mer kunskaper för att utöva yrket samtidigt som arbetsgivarna efterfrågar kompetensen. Det går inte heller att bygga en utbildningspolitik på att studenter frivilligt läser in delar av utbildningen för att få rätt kompetens för ett yrke. Därför bör tandhygienistutbildningen förlängas med ett år. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 19 september 2013

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)